

Päihdepotilaan C-hepatiitin hoito ja hoitomalli A-klinikassa

LKT Margareeta Häkkinen

8.3.2019 Päihdelääketieteen päivät, Hepatiitti C symposium

Sidonnaisuudet

- LKT, päihdelääketieteen erityispätevyys
- A-klinikka Oy laitoshoitopalvelujen ylilääkäri
- Tutkimus- ja kehitystyö
 - Myrkytys- ja päihdekuolemat
 - Opioidikorvaushoidon kehittäminen
 - Mielenterveystalon Opioidikorvaushoidon käytännön opas
- Koulutustoiminta
 - Luentopalkkiot lääkeyhtiön järjestämästä koulutuksesta (MSD)
 - Osallistunut lääkeyhtiön kustannuksella ulkomaiseen kongressiin (MSD)
- Luottamustoimet terveydenhuollon alalla
 - Päihdelääketieteen yhdistys ry, koulutusvaliokunnan jäsen 2017 ->
 - Päihdelääketieteen erityispätevyystoimikunnan jäsen 2018 ->

A-klinikka Oy:n hoitopilotti

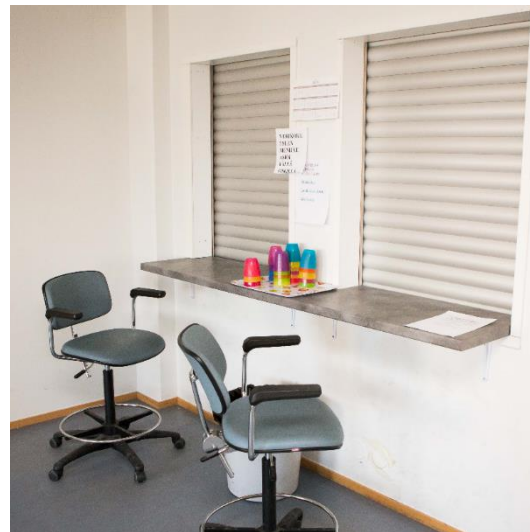
- Tavoite: luoda hoitomalli, jossa C-hepatiitin hoito on integroitu korvaushoitoon
 - Testaus ja hoito kokonaisuudessaan päihdekllinikalla
- Potilaat: A-klinikka Oy:n korvaushoitopotilaita Espoossa ja Helsingissä
- Rahoitus: A-klinikka Oy, A-klinikkasäätiö ja MSD

Potilasinformaatio

- Keskeinen painotus
 - Yleistietoa C-hepatiitista
 - DAA-hoito on erilaista kuin interferonihoito
- Klinikan omat ohjeet
 - Kirjallinen potilasohje ja hoitopilotin kuvaus
 - Lääkärin luennot ja kyselytunnit lääkkeenjako-tilaisuuksien yhteydessä
- Muut tietolähteet
 - Verkko-vinkin tuottama kirjallinen materiaali
 - Tietoa potilaille ja läheisille: seonveressa.fi

Hoitopilotin tuloksia

- S-HCVNh0 tulos: 120 potilasta
 - Negatiivinen 25 %, positiivinen 75 %
 - GT 1: 32 %
 - GT 2: 7 %
 - GT 3: 61 %
- 29 potilaalla genotyyppi 1 -> tarkemmat laboratoriotutkimukset
 - 3/26 APRI > 1
 - 2/26 nefropatia
- 19/20 hoito päättyi suunnitellusti, näistä SVR0 kaikilla
- SVR12 testattu toistaiseksi 16/19, joista SVR12 toteutui 15/16
 - Yhdellä uusi HCV-infektio, ollut uusi altistus, genotyypitys vielä tekemättä

Havainnointia ja kokemuksia potilailta

- Mitä hoidolta odotettiin: paranemista, parempaa elämänlaatua
- Hoidon vaikutukset ja sivuvaikutukset
 - Vain positiivisia kokemuksia 8/17, hoidon helppous
 - Lieviä haittavaikutuksia 6/17 (päänsärkyä, pahoinvointia, väsymystä)
 - Maksa-arvot parantuivat jo 2-3 viikon kontrollissa
- Pistäminen hoidon jälkeen
 - Ei pistämistä ennen hoitoa eikä sen jälkeen 11/19
 - Pistäminen loppui hoidon vuoksi 2/19
 - Säilyi ennallaan 6/19
- Oheiskäyttö hoidon jälkeen
 - Ei mitään oheiskäyttöä ennen hoitoa 2/19
 - Väheni 3/19
 - Ennallaan 14/19

Korvaushoidon henkilökunnan kokemuksia

- Lisätyötä teettää, mutta palkitsevaa
 - Potilaat tyytyväisiä, sitoutuvat hoitoon
- Laboratoriokokeiden saaminen keskeinen haaste
 - Potilaiden saaminen verikokeisiin vaikeaa jopa omalla klinikalla käyntien yhteydessä
 - Omalla klinikalla näytteiden otto vaatii laajaa laboratorio-osaamista, hyvää suunnittelua, aikaa ja välineitä näytteiden esikäsittelyyn
 - Ulkopuoliseen laboratorioon potilaiden saaminen vielä vaikeampaa (matka, huonot kokemukset, vaikeat suonet)
 - Kuivaverinäytteet sormenpäältä onnistuvat omalla klinikalla
- Psykososiaalisen tuen tarve
 - Potilaille tärkeää saada puhua tutulle hoitajalle muutama sana sivuvaikutuksista
 - Erillisiä ryhmiä tai pitempiä vastaanottoja ei kaivattu

SORMENPÄÄANALYTIikka

1. HCV-Vasta-ainepikatesti

- Vasta-aine-positiivisten tunnistaminen
- Tulokset 20 minuutissa
- Hinta 18€ + alv per potilas

2. Vasta-aine-positiivisille kuivaverinäyteanalytiikka kroonisen kantajuuden ja virugenotyypin toteamiseen

- Verinäyte saa kuivua säiliöön, voidaan lähettää postissa
- Hinta 120-150€ sisältäen myös genotyypin
- Analyysitulokset noin 1 vkossa

3. Ennen hoitoa verikokeet (vähintään ASAT, ALAT, TROMB, KREA)

- Erilaiset vierianalysaattorit, kaksi eri laitetta tarvitaan (vuokraus tai hankinta)
- Sormenpäätä otettujen kapillaarinäytteiden kuljetus lähimpään yksikköön jossa vierianalysaattori (useimmissa terveyskeskuksissa yms.)

Hoitopolku käytännössä, esimerkki

1. Potilasinformaatio
 - Suullinen ja kirjallinen, infotilaisuudet
 - Ohjausta ja materiaalia aina saatavilla klinikalta
2. Testaus ja potilasvalinta
 - Lab.kokeet, poissulkukriteerit, lääkkeen valinta
3. Hoito
 - Lääkkeenjako 12 viikkoa klinikalla käyntien yhteydessä
 - Psykososiaalinen hoito, esim. tukiryhmät
 - Tarvittaessa mahdollisuus tavata hoitaja ja/tai lääkäri
4. Hoidon jälkeen
 - Mahdollisuus testata HCVNh0 uudelleen ja uusi hoito
 - Neuvonta ja ohjaus reinfektioiden estämiseksi

Testaus ja potilasvalinta: laboratoriokeet

1. Ennen hoidon aloitusta
 - Hepatiitin kantajuus ja tyypitys HCVNh0, HCVNhTy
 - Muut veriteitse tarttuvat taudit HIVAgAb, HBsAg
 - Maksatilanteen kartoitus ja somaattisten sairauksien poissulku: ALAT, ASAT, PVK, APRI, Krea, naisilta U-HCG0
 - Tarvittaessa myös esim. GT, Glukoosi, U-KemSeul, U-AlbKrea
2. 2-3 vko hoidon aloituksen jälkeen ALAT, PVK, Krea
3. Heti hoidon päätyttyä HCVNh0 (=SVR), tarv. ALAT, PVK, Krea
4. 12 vko hoidon päätyttyä HCVNh0 (=SVR12)

Potilasvalinta ja lääkkeen valinta

- Poissulkukriteerit
 - Kirroosiepäily (APRI>1)
 - Nefropatia
 - Raskaus/imetys
 - Hallitsematon oheiskäyttö, runsas alkoholin käyttö, huono hoitoon sitoutuminen
- Lääkkeen valinta genotyypin mukaan
- Muiden lääkitysten ja huumeiden tarkistus: Liverpool-tietokanta
 - <https://www.hep-druginteractions.org/checker>

Hepatiittihoidon polku päihdehoidossa, ideaali

- Paikallinen sopiminen kustannuksista ja hoidon toteuttamisesta
- Päihdekllinikalla seulonta ja kaikki kontrollilaboratoriokokeet sormenpäänäytteistä
- Perustapaukset hoidetaan päihdekllinikalla, josta lääkkeenjako sovitusti käyntien yhteydessä
- Infektiolääkärin/gastroenterologin konsultaatiomahdollisuus koko hoitoprosessin ajan
- Esh hoitaa erityistä osaamista ja seurantaa vaativat potilaat
 - Vaikea maksavaurio
 - Vaikea munuaisvaurio
 - Hankalat perussairaudet
- Jatkuvaa koulutusta, kuinka (re)infektio voidaan estää
- Mahdollisuus uusintatesteihin ja uuteen hoitoon tarvittaessa

Hepatiittihoidon onnistumisen avaimet

- Henkilökunnan koulutus ja osaaminen, tiedon jakaminen potilaille
- Näytteenotto suunniteltava hyvin
 - Näytteenottoon menoon motivoitava, muistuteltava
 - Potilaalle helppo pääsy laboratorioon, jossa riittävä osaaminen huomioiden huonot suonet
 - Mahdollisuuksien mukaan omalla klinikalla sormenpäänäytteet
- Lääkkeenjako klinikalta sopii hyvin päihdehoidon rakenteisiin
 - Psykososiaalinen tuki ja voinnin seuranta helppo järjestää
 - Sitoutuminen sekä hepatiitti- että päihdehoitoon

Kiitos!

